

# **Tekstverklaring**

**Havo 4 deel 1 voor periode 2**

**schooljaar 2013-2014**

# Inhoudsopgave

# 1	Opbouw van de tekst.....	3
# 2	De opbouw van alinea's.....	5
# 3	Het schrijfdoel van een tekst.....	6
	tekst: Spijbelen.....	8
	tekst: Cosmetische chirurgie populair.....	10
	tekst: Oorlog aan de jongens.....	13
	tekst: De grenzeloze generatie.....	17
	tekst: Scholier kiest vaak te hoge opleiding.....	20

Iedere schrijver zal proberen zijn tekst zo op te bouwen dat er een duidelijke lijn, samenhang in zit. Als zijn tekst een warboel is, kunnen zijn lezers hem niet volgen en dat zal de schrijver natuurlijk niet willen. Hij schrijft om zijn boodschap over te brengen en hij wil dat dat ook zo goed mogelijk gebeurt.

Er zijn verschillende middelen waarvan de schrijver gebruik maakt om zijn tekstopbouw zo helder mogelijk te maken. Één manier is het gebruik van duidelijke *tekstverbanden*. Die tekstverbanden worden vaak verduidelijkt /aangegeven door middel van *signalen*. Zo'n signaal kan bestaan uit een woord, bijvoorbeeld het woord *echter*, dat wijst op een *tegenstellend* tekstverband. Soms bestaat het signaal uit meerdere woorden, bijvoorbeeld *hiertegenover staat*, wat ook wijst op een tegenstellend tekstverband.

### Opdracht 1

Hieronder volgt een aantal zinnen. Daarbij staat aangegeven welk tekstverband er tussen die zinnen moet ontstaan. Jij vult een correct *signaal* in, zodat het gevraagde tekstverband duidelijk wordt.

1. Je punten zijn tot nu toe niet goed, ..... je loopt het risico dat je blijft zitten. (conclusie)
2. Je moet eerst maar eens zelf proberen of je er uit komt. ....krijg je de gelegenheid om vragen te stellen over de opdracht. (tijdvolgorde)
3. Natuurlijk zie ik wel dat je echt wel een punt hebt als je dit zegt. .... probeer ook eens naar de visie van je docent te kijken; misschien zit daar ook wat in. (tegenstelling)
4. Paul de Leeuw treedt vaak op als presentator van tv-programma's. .... treedt hij regelmatig op als zanger. (opsomming)
5. Schiet eens 'n beetje op, ..... anders missen we de trein! (redengeving)
6. Een krachtige depressie trekt over Nederland. .... zal het vandaag erg regenachtig weer zijn. (oorzaak – gevolg)
7. Als je niet op tijd investeert in de toekomst, kan het slecht aflopen met een bedrijf. .... Feijenoord, dat als voetbalclub tegenwoordig de grootste moeite heeft om het hoofd boven water te houden, terwijl het nota bene ooit winnaar van de Europa Cup is geweest en destijds één van de rijkste clubs van Europa was. (toelichting / voorbeeld)

### Opdracht 2

Hieronder wordt een alinea gegeven. Lees deze alinea eerst.

I Het lijkt misschien vreemd, maar 25 jaar geleden hebben we op het Sint-Janslyceum een experiment gehad, waarbij leerlingen legaal mochten spijbelen, tot groot genoegen van de leerlingen. Daarvoor had iedere leerling een spijbelkaart, die hij moest laten invullen door zijn docent en vervolgens mocht de leerling het volgende lesuur voor dat vak verzuimen zonder dat daar een straf op volgde.

Nu volgt er een serie alinea's die ieder voor zich de alinea II zou kunnen zijn. Geef bij ieder alinea aan van wel verband er sprake is.

II a. Daardoor kon het voorkomen dat een docent met klassen zat die maar half vol waren. Dat gebeurde vooral tijdens het 1<sup>e</sup> of het laatste lesuur van die dag. Dit leidde weer tot frustraties bij docenten.

Verband →

Iib. Veel docenten echter verzetten zich tegen de definitieve invoering van de spijbelkaart. Zij vonden dat de leerlingen te veel vrijheid kregen en daar waren ze het niet mee eens.

Verband →

Iic. Uiteindelijk werd dus aan de leerlingen een grotere verantwoordelijkheid gegeven en daar ging het om: zo zouden ze bewuster met hun tijd en de leerstof omgaan en dat zou moeten leiden tot hogere prestaties.

Verband →

Iid. Een jaar later werd de spijbelkaart afgeschaft omdat de leerlingen er niet op de gewenste manier gebruik van hadden gemaakt: meer als een legale manier om te kunnen uitslapen dan een manier om bewuster met hun studie om te gaan.

Verband →

Hier volgt een schema van vaak voorkomende tekstverbanden met bijbehorende signalen.

TEKSTVERBAND		SIGNALEN
Opsomming		Ten eerste ... ten tweede // Om te beginnen ...daarnaast // ook //nog een // een ander // ten slotte enz.
Tegenstelling		Maar // echter // daarentegen // een ander // toch enz.
Causaliteit	Verklaring/ redengeving	Daarom // want // omdat // vandaar dat enz.
	Oorzaak - gevolg	Daardoor // // een gevolg is // heeft ten gevolge // dat zorgt ervoor dat ... enz.
Tijdsvolgorde		Vroeger // daarna // tegenwoordig // eerst // later enz.
Conclusie		Dus // concluderend kunnen we stellen // dan ook enz.
Samenvatting		Kortom // kort op een rijtje // samenvattend ... enz.
Toelichting		Zo (zijn er mensen die ...) // Bijvoorbeeld // ter illustratie // neem nou ... enz.
Doel – middel		Om dit te bereiken ... // Hiervoor moeten we ... // enz.

Zoals je in de onderbouw hebt gezien, bevat een alinea meestal een zin waarin de belangrijkste informatie van die alinea staat: de *kernzin*. Kernzinnen hebben vaak een bepaalde plaats in de alinea:

-de eerste zin

-de tweede zin; de eerste zin vormt in dit geval een soort overgangszin.

-de laatste zin

De overige zinnen in de alinea vormen een uitwerking/toelichting bij de kernzin. Wanneer je de vraag krijgt om de kernzin van een alinea aan te geven, kijk je vooral naar deze drie vindplaatsen. Je controleert of één van deze zinnen ook daadwerkelijk de belangrijkste informatie geeft. Overigens bevat de kernzin vaak ook een signaal(woord) dat het verband tussen deze zin en de voorafgaande alinea('s) aangeeft.

### Opdracht 3

*Bepaal van elk van de volgende alinea's wat de kernzin is.*

*I* Alles lijkt maakbaar tegenwoordig tot je eigen lijf toe. Heb je te veel vet? Je laat het gewoon wegzuigen. Niet tevreden met je borsten? Je maakt even een afspraak bij de cosmetisch chirurg en hij haalt er wel een pondje af of plakt er een pondje bij. Toch ben ik het helemaal niet eens met deze ontwikkeling, zeker niet voor jonge mensen. Ik pleit voor een verbod op cosmetische chirurgie voor jongeren onder de achttien.

*II* Hebt u vroeger als puber ook wel eens voor de spiegel gestaan om eens goed te bestuderen hoe je er uitzag? En ...? Was u tevreden? Ik heb een vermoeden dat dat niet het geval was. En dat was heel logisch, want iedere puber loopt over van onzekerheid over zichzelf, over wie hij is, over wie hij zou willen zijn en dan komt daar dat aan alle kanten uitbottende lijf ook nog eens bij! Het groeit hier te snel, daar te langzaam, het groeit hier te veel en daar te weinig. En zou een puber in zo'n situatie een weloverwogen oordeel kunnen vormen over zijn lijf, dat bovendien nog jaren door verandert? Ik denk het niet. Dus alleen al omdat pubers snel met een al te kritisch oog kijken naar hun eigen lijf, lijkt het me ongezond als ze tot cosmetische chirurgie zouden overgaan.

*III* Het beeld dat de puber van zichzelf heeft is al een belangrijke factor. Maar daar komt nog het beeld dat de maatschappij heeft van schoonheid als factor bij. Ons moderne schoonheidsideaal wordt gevoed door Hollywood en Playboy; het gefotoshopte vrouwbeeld van Playboy lijkt in onze maatschappij de norm te zijn geworden, waaraan iedere vrouw moet voldoen. Een belachelijke ontwikkeling, die geen recht doet aan alle gezonde meisjes die er volstrekt aanvaardbaar uitzien, maar toevallig niet lijken op Pamela Anderson of zo'n ander in elkaar gezet filmsterren- of fotomodel.

*IV* Ten slotte is cosmetische chirurgie niet ongevaarlijk. Van tijd tot tijd komen er berichten in de media over operaties met een slechte of zelfs fatale afloop: van treurige operaties die hebben geleid tot heel merkwaardige borsten en andere mislukte lichaamsdelen tot zelfs sterfgevallen door complicaties na een operatie. En dat alleen maar omdat je *het idee* had dat je lichaam niet goed in elkaar zat!

✓ Kortom, ik zou willen dat er geen operaties ter 'verfraaiing' van het uiterlijk kunnen worden uitgevoerd op jongeren onder de achttien. Het gaat me dan vooral om het onevenwichtige

zelfbeeld van pubers, gekoppeld aan het overdreven vrouwbeeld van de maatschappij. En als de ingrepen ook nog eens een bepaald risico met zich meebrengen, denk ik helemaal: aan jonge lijven geen polonaise. Laat ieder meisje, iedere vrouw liever tevreden worden met hoe ze is, een soort 'geestelijke operatie' dus!

### #3 Het schrijfdoel van een tekst

Iedere schrijver wil iets bereiken met zijn tekst. Aan jou de taak om vast te stellen welk doel de auteur wil bereiken. In de onderbouw heb je al kennis gemaakt met verschillende schrijfdoelen:

- Amuseren
- Informeren
- Overtuigen
- Activeren

#### Opdracht 4

1. Wat is het belangrijkste schrijfdoel van een artikel op de voorpagina van een krant? Kies uit bovenstaande 4 mogelijkheden
2. Wat is het belangrijkste schrijfdoel van een reclameboodschap? Geef aan welke andere schrijfdoelen een auteur van een reclameboodschap vaak inzet als subdoel. Geef per schrijfdoel aan hoe de auteur dit aanpakt.
3. Geef een voorbeeld van een tekstsoort die *overtuigen* als belangrijkste schrijfdoel heeft.
4. Wanneer een auteur zijn tekst begint met een *anekdotische* inleiding, welk schrijfdoel wil hij dan voornamelijk bereiken?

We voegen aan bovenstaand viertal schrijfdoelen nog twee nieuwe soorten toe. Het eerste schrijfdoel heet *uiteenzetten*. Een auteur die allerlei feiten, zakelijke gegevens presenteert en die voorziet van achtergronden, van verbanden, geeft een uiteenzetting. Het verschil met *informeren* is dus dat er dieper op de stof wordt ingegaan. Een artikel, waarin wordt geschetst hoe Hitler voor WO II aan de macht kon komen, welke stappen hij zette om aan de top te komen, heeft een *informerend* schrijfdoel. Een artikel dat daarnaast ook aangeeft welke factoren er op de achtergrond allemaal mee hebben gespeeld, waardoor Hitler werkelijk zover kon komen, heeft meer een *uiteenzettend* schrijfdoel.

Het tweede nieuwe type schrijfdoel heet *beschouwen*. Wanneer een auteur een beschouwing schrijft, bespreekt hij een onderwerp (vaak een maatschappelijk probleem) en belicht dat van meerdere kanten, geeft meerdere verklaringen, bespreekt voor en tegen, maar zijn persoonlijke mening staat niet centraal. Dat is dus het verschil met *overtuigen*, waarbij de mening van de schrijver wel in het middelpunt staat. Bij *beschouwen* is het juist de bedoeling van de schrijver dat de lezer zichzelf een beeld gaat vormen van het beschreven onderwerp, dat de lezer gaat meedenken over dit onderwerp en dat de lezer zichzelf hierover eventueel een mening vormt. De auteur geeft zijn gedachten over het onderwerp en zijn mening hierover staat niet bij voorbaat vast, terwijl dat bij een betoog wel het geval is. Je kunt (vrijwel) alle schrijfdoelen op een lijn uitzetten die loopt van objectief naar subjectief.

#### Objectief

#### Subjectief

**Informeren - uiteenzetten - beschouwen - overtuigen - activeren (- expressief)**

## Opdracht 5

1. Noem een tekstsoort die volgens jou meestal *niteenzetten* als schrijfdoel heeft.
2. Lees tekst A en B.

### **A. Schooluniform op SJL?**

De laatste tijd gaan er stemmen op om op school weer een schooluniform in te voeren. In deze tijd van individualisme, van 'ik maak zelf wel uit wat goed voor me is', een gewaagd voorstel. Laten we het eens wat nader bekijken.

Er is een (groeïende) groep deskundigen die er wel iets in ziet, in zo'n uniform. Zij menen dat het het groepsgevoel van de leerlingen zal versterken, dat de leerlingen daardoor ook meer betrokkenheid bij school zullen ontwikkelen. Ook zouden leerlingen zich meer *samen* voelen, zoïets als *wij SJL'ers*. Deze deskundigen, die zich zorgen maken over de kwalijke gevolgen van te ruim uitgroeïde ego's, vinden dat het een positieve invloed op jongeren kan hebben, als het schooluniform zou worden ingevoerd. Volgens hen zal het 'wij-gevoel' erdoor worden versterkt.

Van de andere kant hoor je de leerlingen, en hun ouders, vaak zeggen dat ze best mogen laten zien welke kledingkeuze ze zelf gemaakt hebben. Op die manier kunnen ze hun identiteit uiten; bovendien maken ze door middel van hun kledingkeuze ook duidelijk tot welke groep ze zelf willen behoren: kakkers, emo's, sjappies enz. Bij zulke groepen voelen ze zich écht betrokken en een uniform toont alleen maar een soort schijnbetrokkenheid. Zoals je ziet, het uniform staat weer op de agenda, nadat het jarenlang absoluut niet aan de orde is geweest of het moest worden ingevoerd of niet. Maar het is intussen misschien wel goed om er ook eens over na te denken, als school en als leerling!

### **B. Schooluniform op SJL?**

De laatste tijd gaan er stemmen op om op school weer een schooluniform in te voeren. In deze tijd van individualisme, van 'ik maak zelf wel uit wat goed voor me is', een gewaagd voorstel. Ik ben het er eigenlijk wel mee eens.

Op de eerste plaats maakt een uniform duidelijk dat je lid bent van een gemeenschap, dat je er bij hoort. In onze tijd, die doortrokken is van al te fors uitgroeïde ego's, is dit een kostbaar winstpunt, want het maakt de leerlingen ogenblikkelijk duidelijk dat het in zo'n gemeenschap niet alleen maar om hén draait. De wereld is groter dan alleen maar jouw persoonlijke wensen.

Daarnaast kan het uniform ervoor zorgen dat leerlingen zich minder snel 'alleen' voelen staan. Als zichtbaar lid van de groep zullen andere leden van de groep zich sneller om je bekommeren, je minder snel vermijden, dan wanneer je zelf nog je emo-kleding droeg en de kakkers je bij voorbaat al links lieten liggen.

Vandaar dat ik in zou stemmen met een voorstel om hier op onze school een uniform in te voeren voor de leerlingen. Ik denk dat onze school er een stuk socialer mee zou worden.

Bepaal nu van tekst A en van tekst B de schrijfdoelen. Licht je keuze toe door middel van citaten uit de teksten.

## Spijbelen

1 I Een snackbar in Amsterdam-Oost. Het is half twaalf 's morgens, een doordeweekse dag. De zaak zit vol  
2 leerlingen van scholen in de buurt. Er wordt aan fruitautomaten getrokken, limonade gedronken en  
3 gegeten. Dat gaat uren zo door. In de Kalverstraat is iets dergelijks te zien. Wie daar op een doordeweekse  
4 dag loopt, komt talloze leerlingen tegen, alleen of in groepjes. En wie daar een ijsje gaat eten, loopt een  
5 goede kans dat zijn consumptie verzorgd wordt door een leerplichtige jongen of meisje. Als hij daarna zijn  
6 tijd doorbrengt in een gokhal, is de kans groot dat hij bij de kasten geassisteerd wordt door een scholier.  
7 Kortom, spijbelen is een heel gewoon verschijnsel in Amsterdam en niet alleen daar natuurlijk.

8 II Spijbelen stond vroeger bekend als een tamelijk leuk vergrijp. Welke volwassene heeft nooit gespijbeld  
9 in zijn jeugd? Wie gaf niet de voorkeur aan de bioscoop of het strand boven wiskunde en geschiedenis?  
10 Ontelbaar zijn de verhalen van mensen die het hem laptten om elke nieuwe film onder schooltijd te zien,  
11 die elke mooie dag in de lente erop uit trokken. Natuurlijk werden ze nooit gepakt, want dat hoort niet bij  
12 dat soort verhalen. Ze verdraaiden hun stem om zich ziek te melden, ze toverden ziektebriefjes uit hun tas,  
13 zogenaamd getekend door hun ouders. De risico's waren natuurlijk groot: de spijbelaar moest zijn gezicht  
14 niet op straat laten zien. Hij kon immers herkend worden en dan zouden zijn ouders of de school  
15 gewaarschuwd kunnen worden. En de verhalen over politieagenten die vrachtauto's vol spijbelaars uit de  
16 stad haalden, waren ook niet mis. Wel werden de verhalen wilder naarmate de verteller ouder wordt, maar  
17 het staat als een paal boven water dat elke school haar spijbelhielden had.

18 III Waarschijnlijk was spijbelen vroeger eerder een vrolijke gebeurtenis dan een uiting van sociaal en  
19 psychisch onbehagen, wat het tegenwoordig is. Maar daarover is niets met zekerheid te zeggen, want er  
20 zijn geen gegevens over bekend. Ook de aantallen spijbelaars, vroeger en nu, zijn onbekend.

21 IV Officieel geldt tegenwoordig dat in Amsterdam anderhalf à twee procent van de leerplichtige jeugd  
22 spijbelt. Maar dit lage percentage komt zeker niet overeen met het werkelijke percentage spijbelaars.

23 V Daarvoor is een aantal oorzaken. In de eerste plaats komen de leerplichtambtenaren op zijn vroegst  
24 pas na een week in actie. Het zou onbegonnen werk zijn de spijbelaars van één dag na te lopen. In de  
25 tweede plaats zit er heel wat gespijbel achter ziekmeldingen. Vooral als ouders het schoolverzuim van hun  
26 kinderen wel best vinden, zal het vaak voorkomen dat ze zonder meer briefjes tekenen of bellen naar  
27 school. Ten slotte komt lang niet iedere schooldirectie haar meldingsplicht na. Er zijn scholen waar men  
28 niet eens weet dat spijbelaars aangemeld moeten worden. Andere schooldirecties hebben er geen zin in,  
29 omdat ze bang zijn dat hun goede relatie met de ouders verstoord wordt, als ze het schoolverzuim  
30 doorgeven. Weer andere scholen nemen de moeite van het aanmelden niet, omdat ze het wel makkelijk  
31 vinden dat ze de meestal lastige spijbelaars een tijdje kwijt zijn. Tot slot is er het feit dat sommige scholen  
32 niet al het schoolverzuim melden om het subsidiebedrag, dat ze van de overheid per leerling ontvangen,  
33 niet in gevaar te brengen.

34 VI Schoolverzuim is een sociaal probleem: een leerling die vaak verzuimt, heeft moeite met de school,  
35 met thuis of met de maatschappij. Daarom zijn bijvoorbeeld de Amsterdamse leerplichtambtenaren van  
36 huis uit sociaal werkers. Hun aanpak van de spijbelaars is uitsluitend sociaal gericht. Dat is niet overal zo.  
37 Iedere gemeente kan de naleving van de leerplichtwet namelijk naar eigen inzicht regelen. Zo komt het nog  
38 wel eens voor dat een gemeente de politie achter spijbelaars aanstuurt. De plaatselijke brigadier maakt dan  
39 een proces-verbaal op en de leerling komt met zijn ouders voor de rechter.

40 VII Sinds in 1969 de nieuwe leerplichtwet in werking trad en Amsterdam sociaal werkers inschakelde in  
41 plaats van politie, is het steeds duidelijker geworden dat een proces-verbaal niet helpt. Voorlichting en  
42 hulp voor ouders en leerlingen blijken een betere aanpak van het spijbelen te zijn dan een proces-verbaal.



43 Zo kennen veel scholen teams die samengesteld zijn uit leraren, leerplichtambtenaren en mensen van de  
44 GGD. Ze bespreken regelmatig met elkaar wat er met de schoolverzuimers moet gebeuren. De  
45 ambtenaren gaan zelfs zo ver dat ze voor oudere leerlingen spreekuren houden op de scholen en  
46 voorlichting over de leerplicht geven. Daarnaast worden er eindeloos huisbezoeken afgelegd, gesprekken  
47 met ouders gevoerd, pogingen gedaan om kinderen door te verwijzen naar psychologen, andere scholen of  
48 internaten.

49 *VIII* Met deze aanpak kan een spijbelaar gauw ‘gepakt’ worden. En daar gaat het om: hoe langer een  
50 leerling namelijk verzuimt, hoe moeilijker hij op school terugkomt. Vroeger gebeurde het wel dat een  
51 leerling drie of vier maanden spijbelde voordat hij van straat opgepikt werd. Nu komen de  
52 leerplichtambtenaren na een week al in actie. Daarmee kunnen ze voorkomen dat er een vicieuze cirkel  
53 ontstaat: langdurig schoolverzuim leidt ertoe dat de spijbelaar vervreemd van school en achter raakt met  
54 de stof, waardoor hij weer langer gaat spijbelen en ten slotte de school helemaal ontgroeit.

### Vragen en opdrachten

1a) Wat is de hoofdgedachte van de tekst? Geef antwoord in max. 25 woorden.

b) Wat is het belangrijkste schrijfdoel van de tekst? Welk nevendoeel kun je aanwijzen?

2) Wat is de kernzin van alinea I? Met welk signaalwoord begint deze zin? Welk tekstverband wordt hiermee aangeduid?

3) Citeer de zin uit het tekstfragment alinea I t/m alinea III die de hoofdgedachte van dat fragment aangeeft.

4) Welk signaalwoord tref je aan in alinea IV? Op welk tekstverband wijst dit?

5a) Wat is het verband tussen alinea IV en V? Welk signaalwoord geeft dit verband duidelijk aan?

b) In alinea V is sprake van twee verschillende opsommingen. Waarover gaat de eerste opsomming? Geef de bijbehorende signaalwoorden die zijn gebruikt.

c) Waarover gaat de tweede opsomming? Geef de bijbehorende signaalwoorden die zijn gebruikt.

6) In alinea VI staan twee signaalwoorden. Geef ze beide en geef het tekstverband dat ze illustreren.

7) Geef twee signaalwoorden uit alinea VII. Welke twee tekstverbanden geven ze aan?

8) Je kunt de tekst indelen in 3 delen d.m.v. tussen kopjes. Geef achter ieder tussenkopje aan wat de eerste en laatste alinea zijn, die bij het bijpassende tekstdeel horen.

- Spijbelen vroeger en nu → alinea II t/m ....
- Onduidelijke cijfers → alinea .... t/m ....
- Oplossing → alinea .... t/m VIII

## Cosmetische chirurgie populair

1 *I* Steeds meer jonge meiden doen aan cosmetische chirurgie. Ze vergroten hun borsten, laten  
2 vet weg zuigen of ondergaan een schaamlipcorrectie. Toch zijn deze operaties niet altijd zonder  
3 risico. “Ik was vijftien toen ik mijn borsten liet vergroten. Nu ben ik zeventien en verminkt voor  
4 het leven.”

5 *II* “Goedemorgen. Ik heb een afspraak voor een borstvergroting.” Een meisje van 17 jaar komt  
6 de kliniek van Esthetisch Centrum Amsterdam binnen. Ze draagt een strakke spijkerbroek met  
7 cowboylaarzen en om haar schouder hangt een schooltas. Wanneer ze naar de wachtkamer wordt  
8 verwezen, pakt ze een glamourtijdschrift uit haar tas en gaat al bladerend zitten. Al snel vertelt het  
9 meisje waarvoor ze is gekomen. “Ik krijg vandaag mijn tweede consult,” zegt ze glunderend. “Ik  
10 wil dolgraag een borstvergroting en de dokter gaat vandaag kijken hoe groot de protheses precies  
11 moeten worden. Zoiets lijkt me fantastisch.” Het meisje wijst op een plaatje van Beyoncé die in  
12 een niemendalletje op rode loper staat. “Ik heb nu cup B, maar ik zou graag naar een kleine D  
13 gaan. Grote borsten zijn nu eenmaal mooier. Ik hoop dat de operatie dan ook snel kan. Ik begin  
14 graag het volgend schooljaar met een paar nieuwe borsten.” Bang voor eventuele complicaties is  
15 het meisje niet. “De dokter heeft me wel het één en ander uitgelegd, maar meestal gaat het goed.  
16 Daar ga ik dan ook maar van uit. Wel weet ik dat de operatie pijn gaat doen. Maar ja, wie mooi  
17 wil zijn moet nou eenmaal pijn lijden.”

18 *III* De laatste jaren is de onvrede bij vrouwen over het uiterlijk enorm gestegen. Vooral jonge  
19 meiden zijn niet gelukkig met hun uiterlijk. In een onderzoek van beautymerk Dove uit 2006  
20 blijkt dat maar liefst 22 procent van de Nederlandse meiden liever niet naar school gaat uit  
21 onvrede over haar uiterlijk. 47 procent van de meiden tussen de vijftien en zeventien jaar zou  
22 zich beter voelen als ze dunner zou zijn.

23 *IV* Deze onvrede zorgt ervoor dat jonge meiden die cosmetische chirurgie overwegen geen  
24 uitzondering meer zijn. Op het internet komen dagelijks honderden meiden samen op forums om  
25 te praten over het operatief veranderen van hun uiterlijk. Vooral de site [www.borstenforum.nl](http://www.borstenforum.nl) is  
26 populair. Zoals de achttienjarige Madilon. Ze schrijft dat ze dolgraag een grotere cup wil hebben.  
27 Een eerste consult heeft ze inmiddels gehad. Toch is borstvergroting niet haar enige wens. “Ik wil  
28 nog wel een schaamlipcorrectie, mijn lippen op laten vullen en een neuscorrectie.”

29 *V* Ook op middelbare scholen praten meiden onderling over het ondergaan van operaties. De  
30 zestienjarige Kimberly zit op het Luzac College in Amsterdam. Zij praat met haar vriendinnen  
31 serieus over cosmetische chirurgie. “Ik zou zelf graag een liposuctie willen hebben op mijn  
32 heupen. Ik heb nog geen consult gehad, maar ik denk niet dat dit nog lang zal duren. Ik ben er al  
33 een jaar voor aan het sparen en mijn ouders hebben beloofd een deel van het geld bij te leggen.”

34 *VI* Dr. Gijs Selms, plastisch chirurg van het Medisch Centrum Jan van Goyen en het Lucas  
35 Andreas Ziekenhuis, erkent dat steeds meer jonge meiden een cosmetische ingreep laten  
36 uitvoeren. “Ik zie dit duidelijk terug in mijn spreekkamer maar ook op het borstenforum, waar ik  
37 vragen beantwoord van bezoekers. Ik denk zelf dat dit een goede ontwikkeling is. De protheses  
38 die gebruikt worden voor borstvergrotingen zijn enorm verbeterd. Mits het goed gebeurt, kan een  
39 operatie ook echt bijdragen aan de levenskwaliteit van zo’n meisje. Maar ik opereer niet iedereen.  
40 Als ik vind dat het niet nodig is, zeg ik net zo makkelijk ‘nee’.”

41 *VII* Toch zijn de operaties niet geheel zonder risico. Afgelopen maand overleed nog een 21-  
42 jarig meisje tijdens een liposuctiebehandeling. Een operatie die door chirurgen wordt bestempeld

43 als weinig risicovol. Een borstvergroting, één van de populairste operaties onder jongeren, kent  
44 echter veel meer risico's. De 17-jarige Natasha weet daar alles van. Twee jaar geleden liet ze haar  
45 borsten vergroten, maar al een paar weken na de operatie voelde ze dat het niet goed zat. "Mijn  
46 borsten werden keihard en al snel bleek dat ik last had van kapselcontractie. Mijn lichaam had de  
47 prothese afgestoten en er was veel littekenweefsel rond het implantaat ontstaan, dat ging  
48 samentrekken. Dat was een vreselijk gevoel. Bovendien had ik me erg verheugd op het feit dat ik  
49 eindelijk in bikini kon lopen zonder dat ik het gevoel had dat ik werd uitgelachen. Ik had er  
50 gewoon niet op gerekend dat dat het ook wel eens mis kon gaan." Inmiddels heeft Natasha een  
51 hersteloperatie ondergaan, maar mooi vindt ze het resultaat nog steeds niet. "Ik heb grote  
52 littekens die er rood uitzien en mijn borsten zijn nu ongelijk en hebben een rare vorm. Bovendien  
53 ben ik constant bang dat ik weer kapselcontractie krijg." Ook de 21-jarige Renate kan over  
54 complicaties meepraten. Zij heeft in januari van dit jaar een borstlift ondergaan, maar kampt nog  
55 steeds met de gevolgen. "Bij mij ging het de dag na de operatie al mis. Terwijl mijn kamergenoot  
56 in het ziekenhuis al vrolijk rondhuppelde, kon ik niet eens overeind komen. Hoewel ik koorts  
57 had, ben ik toch naar huis gestuurd. Daar ging het al snel mis. Ik kreeg hoge koorts, black-outs en  
58 mijn wonden begonnen te ontsteken." Nadat ze eerst vier keer naar huis was gestuurd, werd ze  
59 uiteindelijk toch opgenomen. Een maand lang moest Renate in het ziekenhuis blijven. Daar kreeg  
60 ze de schrik van haar leven. "Ze vertelden me dat mijn tepels waren afgestorven en ook dat het  
61 weefsel eromheen telkens moest worden weggeknipt. Ik lag daar met gapende wonden van zeker  
62 vijf centimeter diep en had helse pijnen." Inmiddels zijn de wonden dichtgegroeid, maar Renate  
63 heeft nog veel last van steken die door de diepe littekens worden veroorzaakt.

64 *VIII* Ook is de onzekerheid die ze voor de operatie had over haar hangende borsten alleen maar  
65 erger geworden. "Ik heb nu dikke rode littekens en één van mijn tepels is naar binnen gegroeid.  
66 Ik ben voor mijn operatie naar drie verschillende chirurgen geweest en allemaal zeiden ze dat  
67 complicaties, zoals het afsterven van de tepel, maar eens in de vijftien jaar voorkomen. Dan ga ik  
68 er toch niet van uit dat ik diegene ben?" Toch heeft Renate inmiddels het idee dat borstoperaties  
69 vaker mis gaan dan chirurgen beweren. "Tijdens mijn verblijf in het ziekenhuis hoorde ik vaker  
70 verhalen van patiënten bij wie het mis was gegaan, alleen: niemand mocht erover praten."

71 *IX* Dr. Liesbeth Woertman, psycholoog aan de Universiteit Utrecht, verbaast het niet dat  
72 tienermeiden al cosmetische chirurgie ondergaan. "Om te beginnen is het ideaalbeeld van  
73 vrouwen namelijk enorm veranderd de laatste jaren. De meiden van nu worden blootgesteld aan  
74 nepschoonheid. De reclame-industrie pompt borsten op met een klik van de muis en tailles  
75 worden met centimeters versmald. Onderzoek heeft aangetoond dat dit het zelfbeeld van  
76 vrouwen wel degelijk aantast." Daar komt nog bij dat cosmetische chirurgie volgens Woertman  
77 steeds normaler wordt. Afgelopen maand werd dat nog eens bevestigd toen de Rotterdamse  
78 discotheek Baja Beachclub een gratis borstvergroting weggaf. 170 kandidaten schreven zich in.  
79 Het meisje dat uiteindelijk won, was 20 jaar en had cup C. Woertman: "Cosmetische operaties  
80 hebben bovendien een hoog glamourgehalte. Klinieken spelen daar graag op in. Ze maken  
81 programma's als *Make me beautiful* en tonen alleen de mooie kant van chirurgie. En dan zijn er  
82 ook nog betalingsregelingen zodat de drempel voor jonge meiden om een operatie te ondergaan  
83 steeds lager wordt. Maar deze meiden moeten wel beseffen dat het hier gaat om een operatie met  
84 risico's. Bovendien is nog lang niet bekend wat een cosmetische operatie psychisch met vrouwen  
85 doet. Zelfs als een operatie wel lukt, kunnen er gevolgen aan kleven."

86 *X* Woertman ziet dan ook het liefst dat cosmetische ingrepen een minimumleeftijd krijgen. "Ik  
87 vind het verwerpelijk dat meisjes van 15, 16 jaar al geopereerd worden. Deze meiden mogen ook  
88 nog niet stemmen en dat heeft een reden." Plastisch chirurg Jacques van der Meulen van de

89 Velthuiskliniek in Rotterdam ziet zo'n leeftijdsgrens niet zitten. "Voor mijn gevoel zou dat  
90 burgerlijk betutteling zijn. Wel kan ik me voorstellen dat een chirurg die een meisje van 14 jaar  
91 een borstvergroting geeft, moet worden aangesproken door de beroepsvereniging."

92 XI Het 17-jarige meisje in het Esthetisch Centrum Amsterdam heeft haar tweede consult er  
93 inmiddels opzitten. "Ik krijg twee hele mooie borsten," zegt ze trots. "Ze worden ongeveer  
94 zoiets." Met haar handen geeft ze de grootte aan. "Ik weet zeker dat mijn vriendinnen jaloers  
95 zullen zijn. Maar het allergelukkigst ben ik met de datum. Waarschijnlijk is er deze zomer al een  
96 plekje voor me. Dan kan ik dus echt het schooljaar in met een paar nieuwe borsten." Het meisje  
97 doet snel haar jas aan en haar tas weer over haar schouders. "Ik moet opschieten. Mijn tussenuur  
98 zit erop en mijn wiskundeles begint zo."

Bron: Marije Veerman in Metro

### **Vragen en opdrachten**

- 1) Wat is het belangrijkste tekstdoel van de tekst?
- 2) Je kunt het middendeel van de tekst indelen d.m.v. tussenkopjes die ieder horen bij een tekstdeel. Vul achter ieder tussenkopje in wat de eerste alinea is van het juiste tekstdeel.
  - Toename belangstelling voor cosmetische chirurgie → alinea ...
  - Gevaren cosmetische chirurgie → alinea ...
  - Vanwaar die toegenomen belangstelling? → alinea ...
  - Mogelijke maatregelen → alinea ...
- 3) Wat is het tekstverband tussen alinea III en IV? Geef het gebruikte signaal.
- 4) Geef het tekstverband tussen alinea VI en VII. Wat is het gebruikte signaal?
- 5) Geef het tekstverband tussen alinea VII en VIII. Wat is het gebruikte signaal?
- 6) Geef het tekstverband tussen alinea IX en X. Wat is het gebruikte signaal?
- 7) Dr. Liesbeth Woertman is van mening dat de toename van cosmetische chirurgie voor tienermeiden helemaal niet verbazingwekkend is. Zij geeft vervolgens een aantal argumenten om haar opvatting te ondersteunen. Geef nu ieder argument d.m.v. een citaat weer en onderstreep in dat citaat het signaal dat de schrijver gebruikt. Welk tekstverband is er tussen deze argumenten?
- 8) In dezelfde alinea heeft Dr. Woertman het over negatieve gevolgen van cosmetische ingrepen. In welke regel wordt dat beschreven? Welk signaal illustreert het tekstverband? Hoe heet dit tekstverband?
- 9) Welk signaal verbindt de negatieve gevolgen, waar Dr. Woerman van spreekt?
- 10) "Ik denk zelf dat dit een goede ontwikkeling is". (r. 37) Dr Selms geeft ook een argument voor zijn mening. Citeer de zin waarin hij dit argument geeft.
- 11) Dr. Liesbeth Woertman is het niet met hem eens. Citeer de twee opeenvolgende zinnen waarin ze het argument van Dr. Selms weerlegt.
- 12) Welke argumentatie lijkt betrouwbaarder, die van dr. Woertman of die van dr. Selms? Licht toe waarom.
- 13) De hoofdgedachte van de tekst is:
  - a) Uit onvrede met hun lichaam laten steeds meer meisjes chirurgische correcties uitvoeren maar dat leidt vaak tot problemen en daarom staat de minimumleeftijd voor zulke ingrepen ter discussie.
  - b) Veel meisjes zijn tegenwoordig ontevreden over hun lichaam en daarom willen ze een chirurgische ingreep, wat de levenskwaliteit van zo'n meisje kan verhogen.

- c) Hoewel er problemen van lichamelijke of psychische aard kunnen optreden als gevolg van een cosmetische ingreep, kiezen veel meisjes toch voor het laten uitvoeren van een chirurgische correctie.
- d) Meisjes, die ervoor kiezen om een chirurgische correctie te ondergaan, weten vaak helemaal niet tot wat voor gevolgen zo'n ingreep kan leiden.
- 14) 'Toch zijn ... risico' (r. 41). Vervolgens wil de schrijver deze uitspraak beargumenteren. Dit doet hij d.m.v. het geven van voorbeelden. Hoeveel voorbeelden geeft hij in dit verband? Benoem ieder voorbeeld in max. 10 woorden per voorbeeld.
- 15) Waarnaar verwijzen:
- Hun (r. 1) →
  - Deze (r.23) →
  - dit (r. 37) →

## Oorlog aan de jongens

- 1 **I In de crèche en op de basisschool zien jongens bijna alleen vrouwelijke leidsters om**  
 2 **zich heen. Die vinden hun avontuurlijke gedrag lastig. Ze kunnen zich beter identificeren**  
 3 **met meisjes. Intussen lopen jongens een grote achterstand op: 'We moeten ze redden!'**
- 4 **II** "Dit wordt een spannende wedstrijd!" brult Jonas (8). "Een, twee, drie!" En weg zijn de  
 5 jongens. Want wie wil er nou geen kampioen worden? Wie wil er niet als eerste de naschoolse  
 6 opvang bereiken? De meisjes. Ze zijn zich van geen wedstrijd bewust. Arm in arm leggen ze het  
 7 traject af. Op hun dooie akkertje. Kwebbelend of bekvechtend. "Dan ben jij mijn vriendin niet  
 8 meer!"
- 9 **III** Onno Veerman werkt al tien jaar in de kinderopvang in Amsterdam. Elke dag verbaast hij  
 10 zich over het verschil tussen jongens en meisjes. De jongens wedijveren om wie het verst kan  
 11 plassen, wie het sterkste is en wie het beste kan voetballen. De meisjes hebben hun eigen pikorde:  
 12 wie is het lievelingetje van de juffrouw?
- 13 **IV** Onno heeft geen moeite met typisch jongensgedrag. In bomen klimmen mag van hem.  
 14 Voetballen op de gang ook. En een potje vechten? "Tuurlijk. Als het enigszins kan, doe ik mee."  
 15 Maar 99 procent van de leidsters in de kinderopvang en 90 procent van de leerkrachten in het  
 16 basisonderwijs is vrouw. En die vinden het jongensgedrag knap lastig. 'Vrouwen zitten er zo  
 17 bovenop. Ze willen alles reguleren. Dat werkt bij jongens niet. Die willen ontdekken, het gevaar  
 18 opzoeken, grenzen verkennen. Jongens hebben veel meer bewegingsonrust. Die moeten ze kwijt.'
- 19 **V** Het eerste wat Onno deed, toen hij tien jaar geleden in de naschoolse opvang begon, was  
 20 regeltjes schrappen. Verplicht knutselen is er niet meer bij. Of in de kring zitten en vertellen wat  
 21 je die middag gaat doen. 'Het leek me een hel voor die jochies. Het is nota bene hun vrije tijd.'  
 22 Onno wordt op handen gedragen, vooral door de jongens. 'Van Onno mag alles, nou ja, bijna  
 23 alles', roepen ze in koor.
- 24 **VI** De vervrouwelijking van het onderwijs wordt in steeds meer landen als een groot probleem  
 25 gezien. 'We moeten de jongens redden!' kopte de onderwijsbijlage van de Franse krant Le Monde  
 26 vorige maand. De VS experimenteren met aparte jongensscholen. En de Britse regering voert  
 27 campagnes om 20 procent méér mannen in het basisonderwijs te krijgen, omdat het onderwijs *no*  
 28 *man's land* is geworden, zoals de Britten zeggen.

29 *VII* In de crèche, de peuterspeelzaal en de basisschool zien jongens tot hun 12<sup>de</sup> jaar vrijwel  
30 alleen vrouwen om zich heen. Als hun ouders gescheiden zijn, komen ze ook thuis nauwelijks een  
31 man tegen. De meesten krijgen pas in hun puberteit een meester, op de middelbare school.

32 *VIII* ‘Dat kan niet anders dan schadelijk zijn voor de ontwikkeling van jongens,’ meent Louis  
33 Tavecchio, gezinspedagoog en hoogleraar pedagogische aspecten van de kinderopvang aan de  
34 Universiteit van Amsterdam. ‘Ze hebben mannen nodig om te zien hoe ze vorm kunnen geven  
35 aan hun mannelijk gedrag. Dat leert elke ontwikkelingstheorie. In plaats daarvan moeten ze  
36 voldoen aan wat ik de meisjesnorm noem. Want het meisje is de ideale leerling: gezeglijk, ijverig  
37 en volgzzaam. Jongens voldoen niet aan die norm. Kúnnen daar niet aan voldoen.’

38 *IX* Als de kleuterjuf bijvoorbeeld klei uitdeelt, gaan de (meeste) meisjes braaf poppetjes maken.  
39 De jongens houden dat maar even vol. Daarna proppen ze de klei in het sleutelgat of gooien die  
40 tegen het plafond. Dat ervaart de juf als stout en lastig. Onterecht, vindt Lauk Woltring. Hij is  
41 hoofddocent op de hogeschool van Amsterdam en geeft opvoedingsadviezen over jongens.  
42 ‘Jongens willen ontdekken. Blijft die klei aan het plafond hangen, willen ze weten. Dat is voor  
43 jongens natuurlijk gedrag. Maar als ze hun energie niet kwijt kunnen, hun natuurlijke pad niet  
44 mogen volgen, raken ze gefrustreerd.’

45 *X* Ook Onno Veerman ziet het dagelijks om zich heen. ‘Zit stil. Hou je mond. Doe niet zo  
46 brutaal. Doe niet zo gevaarlijk. Niet vechten. Jongens krijgen telkens te horen dat ze het niet goed  
47 doen. Dat ze niet deugen. Daar worden ze onzeker van.’ Niet dat iemand de aanval wil openen  
48 op de vrouwelijke leerkracht. Maar het is voor een vrouwelijke leerkracht nu eenmaal  
49 gemakkelijker zich in te leven in meisjesgedrag.

50 *XI* De gevolgen zijn voor iedereen zichtbaar. Twintig jaar geleden waren het de meisjes die een  
51 onderwijsachterstand hadden. Nu kampen de jongens met een achterstand. Jongens zitten drie  
52 keer zo vaak op scholen voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen. En twee keer zo vaak op  
53 scholen voor moeilijk lerende kinderen. Ze zijn vaker dyslectisch. Ze stotteren meer. Ze blijven  
54 vaker zitten. Ze zijn tien keer zo vaak hyperactief. ADHD-kinderen zijn bijna altijd jongens.  
55 Drop-outs zijn overwegend jongens.

56 *XII* Meisjes kunnen daarentegen beter stilzitten. Ze voelen zich prettiger op school. Ze halen  
57 hogere cijfers. Ze gaan vaker naar havo en vwo. Zelfs in het hoger onderwijs hebben ze de  
58 jongens ingehaald. Van de studenten die in 2001 hun afstudeerdiploma haalden was 51,6 procent  
59 vrouw. In het hbo zelfs 57,4 procent.

60 *XIII* ‘Vrouwen gedijden prima in het vrouwelijke onderwijsklimaat. Dat is prachtig. Maar het zou  
61 ten koste kunnen gaan van de jongens,’ vindt Tavecchio. Niet alleen de vrouwelijke leerkracht  
62 speelt de meisjes in de kaart. Meisjes hebben er ook baat bij dat het onderwijs steeds ‘taliger’  
63 wordt. Want meisjes zijn van nature veel taalvaardiger dan jongens.

64 *XIV* Tavecchio en Woltrink willen niet ‘zielig’ doen over het lot van jongens. ‘Maar we moeten  
65 er beslist iets aan gaan doen en rekening gaan houden met de verschillen tussen jongens en  
66 meisjes. De pabo moet er aandacht aan besteden. Als vrouwelijke leerkrachten zich bewust zijn  
67 van die verschillen, zijn we misschien al een heel eind. We hebben, terecht, veel geld geïnvesteerd  
68 om de achterstand van meisjes weg te werken. Nu zijn de jongens aan de beurt.’

69 *XV* De achterstand van jongens in het onderwijs krijgt weinig aandacht in Nederland.  
70 Daarbuiten des te meer. Pisa, een regelmatig terugkerende studie naar onderwijs in de 32 OESO-

71 landen \*, vindt dat de kloof tussen jongens en meisjes gedicht moet worden. En: ‘de zwakke  
72 prestaties van de mannelijke sekse vormen een belangrijke uitdaging voor het onderwijs.’

73 XVI In Engeland worden, om dit probleem aan te pakken, de nationale leestoetsen steeds meer  
74 toegesneden op de belangstelling voor jongens, uit angst dat zij anders verder achterblijven.  
75 Zonder succes. Ook vorig jaar deden de meiden het weer beter dan de jongens. In Australië  
76 worden basisscholen gestimuleerd om speciale jongensprojecten te ontwikkelen.

77 XVII Betere onderwijsprestaties van jongens zijn overigens geen doel op zich. ‘Er vallen  
78 gewoon te veel jongens buiten de boot’, vindt Woltrink. Het gevaar is dat jongens die in het  
79 onderwijs mislukken hun mannelijke identiteit niet langer zoeken in maatschappelijk succes, maar  
80 in minder gewenst gedrag. Volgens Le Monde is dat in Frankrijk al het geval. ‘Jongens uit  
81 kansarme en allochtone milieus gaan het eerst voor de bijl’, aldus de Franse krant.

82 XVIII ‘Als je de statistieken bekijkt van criminaliteit, drugs, alcohol, verkeersongevallen en  
83 geweld, dan is de verhouding jongens en meisjes zó scheef, dat je er inderdaad van schrikt’, zegt  
84 de Amsterdamse hoogleraar Tavecchio. ‘Jongens plegen meer geweld. Maar ze zijn ook vaker het  
85 slachtoffer. En ze plegen twee keer zo vaak zelfmoord als meisjes.’

86 XIX Ook de beruchte ‘high-school shootings’, waarbij Amerikaanse scholieren het vuur  
87 openen op hun klasgenoten, worden in de VS rechtstreeks in verband gebracht met de  
88 vervrouwelijking van het onderwijs en de ondermaatse prestaties van jongens. Meeslepende titels  
89 als *Lost boys*, *The war against boys* en *Real boys* werden bestsellers. ‘In de VS wordt zelfs gerept van  
90 een oorlog tegen jongens. En van een vrouwelijke maffia die van jongetjes meisjes wil maken.  
91 Dat gaat mij veel te ver,’ onderstreept Tavecchio. ‘Maar dat het gevaarlijk is natuurlijk  
92 jongensgedrag te onderdrukken, wil ik beamen. Als het dan tóch naar buiten komt, gebeurt het  
93 wellicht veel extremer.’

94 XX Tavecchio gelooft niet in een bewuste poging van de vrouw de man te herscheppen naar  
95 haar ideaalbeeld. Radicale feministes als Fay Weldon en Susan Faludi vinden wel dat zichzelf en het  
96 feminisme te ver zijn doorgeschoten. ‘Het valt niet mee een vrouw te zijn’, zei Weldon eind jaren  
97 negentig, ‘maar het moet in deze tijd nog veel erger zijn een man te wezen.’

98 XXI Volgens de Britse BBC-psychiater Anthony Clare verkeren de mannen in shock-toestand.  
99 In zijn boek *On Men* vergelijkt hij mannen met achttiende-eeuwse monarchen en aristocraten.  
100 Nog domineren ze de bastions van de macht. Maar buiten horen ze de massa’s joelen dat hun  
101 tijdperk erop zit.

102 XXII Tavecchio weet dat echter nog niet zo zeker. Hij wijst erop dat Nobelprijzen overwegend  
103 aan mannen worden toegekend. Het zijn nog altijd de mannen die excelleren in de kunst en de  
104 wetenschap. ‘Baanbrekend nieuwe inzichten komen doorgaans van mannen. Ze durven nieuwe  
105 wegen in te slaan. Ze durven op hun bek te gaan. Dat zijn belangrijke eigenschappen. Die moeten  
106 ze een man niet afpakken.’

107 XXIII In de naschoolse opvang rijgen de meisjes kralen of studeren een dansje in. De jongens  
108 voetballen en ravotten op de gang. ‘Onno’, roept Jonas (8). ‘Weet jij waarom Saddam Hoessein  
109 een ijzeren onderbroek aanheeft?’ Onno: ‘Eh, nee ...’ Jonas: ‘Tegen de kruisraketten.’ Onno  
110 lacht. ‘Kijk, dat vinden jongens leuk: vieze woorden, sterke mannen en raketten. En dat allemaal  
111 in één mop!’

Bron: *De Volkskrant*

\*OESO=Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling; deze organisatie onderzoekt en vergelijkt o.a. hoe het onderwijs er voor staat in de aangesloten landen.

### Vragen en opdrachten

- 1) Wat is het onderwerp van de tekst? Geef antwoord in max. 8 woorden.
- 2) De hoofdgedachte van de tekst is:
  - a) Door de vervrouwelijking van het onderwijs lopen jongens een achterstand op waaraan iets gedaan moet worden ander dreigen er steeds meer jongens te ontsporen in de maatschappij.
  - b) Jongens hebben een achterstand in het onderwijs opgelopen maar daar wordt in Nederland te weinig aan gedaan, waardoor jongens en mannen in shocktoestand verkeren.
  - c) Er wordt door vrouwen een oorlog tegen jongens en mannen gevoerd waardoor jongens achterlopen op school en ontsporen in de maatschappij.
  - d) Jongens moeten kunnen ravotten waardoor ze op school beter gaan presteren en minder snel vervallen in drugsgebruik en criminaliteit.

Het beste antwoord is ...

- 3) Wat is het belangrijkste schrijfdoel van de tekst? Kies uit *informereren* / *overtuigen* / *activeren* / *beschouwen* / *amuseren*
- 4) Wat is het belangrijkste schrijfdoel van alinea XXIII? Kies uit bovenstaande mogelijkheden.
- 5) Na de inleiding (alinea I) begint het middendeel. Je kunt dat middendeel onderverdelen d.m.v. tussenkopjes. Zet achter ieder tussenkopje op welk tekstgedeelte het van toepassing is. Het slot van de tekst is alinea XXIII.
  - Crèche in Amsterdam → al. II t/m ...
  - Probleem → al. ... t/m ...
  - Oorzaken → al. ... t/m ...
  - Gevolgen in onderwijs → al. ... t/m ...
  - Wat kunnen we eraan doen? → al. ... t/m ...
  - Maatschappelijke noodzaak → al. ... t/m ...
  - Positie mannen aan het wankelen? → al. ... t/m XXII
- 6) Wat wordt als belangrijkste oorzaak gezien voor het probleem dat in deze tekst aan de orde is?
- 7) In alinea XIII wordt nog een andere oorzaak genoemd. Welke is dat? Welk signaal gebruikt de schrijver om aan te geven dat er nog een oorzaak besproken wordt?
- 8) Wat is het tekstverband tussen alinea VIII en IX? Geef het signaalwoord dat hierop duidt.
- 9) Wat is het tekstverband tussen alinea IX en X? Geef het bijbehorende signaalwoord.
- 10) Wat is het tekstverband tussen het tekstdeel al. VI t/m X enerzijds en het tekstdeel al. XI t/m XIII anderzijds? Welke signaalzin heeft de schrijver gebruikt om dit verband aan te geven?
- 11) Wat is het tekstverband tussen al. XI en XII? Geef het bijbehorende signaalwoord.
- 12) Wat is het tekstverband tussen al. XVIII en XIX? Geef het gebruikte signaalwoord.
- 13) Wat is het tekstverband tussen al. XXI en XXII? Geef het gebruikte signaalwoord.
- 14) Wat is, naast het verbeteren van schoolprestaties van jongens, nóg een belangrijk doel om te bereiken? Raadpleeg voor je antwoord alinea XIV t/m XVIII. Geef antwoord d.m.v. een citaat.



## De Grenzeloze Generatie

### Iets nieuws kopen hoort bij de leukste dingen van mijn leven

### Dat vindt de helft van 'De grenzeloze generatie', de 15- tot 23-jarigen. Motivaction onderzoekt al 25 jaar de mentaliteit van Nederlanders

- De babyboomers lieten waarden als plichtsgevoel en soberheid achter zich.
- Hun (klein)kinderen willen weer grenzen, staat in een onderzoek van Motivaction.

1 I. "Ik kan geen huiswerk maken. Ik werk de hele avond." Aldus havo 4-leerling Teun  
2 tegen leraar Nederlands Graa Boomsma. Teun, schreef Boomsma vorige week in De Groene  
3 Amsterdammer, is oprecht verontwaardigd dat hij huiswerk opkrijgt op de avond dat hij moet  
4 werken. Hoe moet hij dan geld verdienen om zijn nieuwe iPod, merkkleding en drank te kunnen  
5 kopen?

6 II. Maar het wordt nog gekker. De volgende dag komt Teun aanzetten met een briefje  
7 van zijn ouders. Daarin staat dat hij zijn huiswerk niet heeft kunnen maken, omdat hij anders zijn  
8 baantje bij... Boomsma heeft het briefje niet uitgelezen.

9 III. Het voorval staat niet op zichzelf. Jongeren zijn de laatste tien jaar in toenemende  
10 mate gefascineerd geraakt door uiterlijk, status, gemak, kicks en geld. Hedonisme en  
11 individualisme nemen toe, de belangstelling voor maatschappij en milieu neemt af. Tegelijkertijd  
12 zijn pubers en twintigers op zoek naar structuur en vaste waarden, maar zijn hun ouders niet in  
13 staat die te bieden. Waarden als verantwoordelijkheid en zelfbeheersing worden nauwelijks  
14 overgedragen. Sterker nog: omdat ze zelf jeugdig willen overkomen, omarmen ouders steeds  
15 vaker de mentaliteit van hun kinderen.

16 IV. Dat schrijven de sociologen Frits Spangenberg en Martijn Lampert in het gisteren  
17 verschenen boek De grenzeloze generatie. Spangenberg, oprichter van onderzoeksbureau  
18 Motivaction, en Lampert, trendonderzoeker bij hetzelfde bureau, baseren hun analyse op  
19 vijftientig jaar mentaliteitsonderzoek en duizenden uren interviewmateriaal. Wat beweegt  
20 mensen: dat is de vraag waar Motivaction in geïnteresseerd is (net als de bedrijven en  
21 overheidsinstellingen voor wie zij onderzoek doen).

22 V. Een opvallend resultaat in De grenzeloze generatie is dat jongeren zich steeds minder  
23 betrokken voelen bij het milieu. Op de stelling 'ik probeer milieubewust te leven' antwoordde 26  
24 procent van de generatie 15- tot 23-jarigen instemmend. Tien jaar geleden zei 33 procent van  
25 dezelfde leeftijdscategorie nog 'ja'. 'Ik maak me zorgen over de schade die door mensen aan de  
26 aarde wordt toegebracht' leverde bij 58 procent bijval op. Dat was tien jaar geleden 78 procent.

27 VI. Hoewel politici, opiniemakers en journalisten meer dan ooit hun best doen om  
28 milieubewustzijn en duurzaamheid op de agenda te zetten, lijkt de boodschap bij jongeren niet  
29 aan te komen. Hierbij moet worden aangetekend dat ook oudere generaties volgens de  
30 onderzoekers de laatste tien jaar wat minder milieubewust zijn geworden.

31 VII. "Alleen een overwegend hoogopgeleide elite is aangestoken door het Gore-isme",  
32 zegt Spangenberg. "En vergelijk je de verschillende generaties, dan zie je dat bij de huidige  
33 generatie pubers en begin twintigers de belangstelling het geringst is en het tempo waarmee die  
34 belangstelling afneemt het grootst."

35 VIII. Dan over de afnemende belangstelling voor de maatschappij. Van de ondervraagde  
36 jongeren reageerde 49 procent instemmend op de stelling 'ik voel me zeer betrokken bij wat er in  
37 de maatschappij gebeurt'. Tien jaar geleden was dat nog 65 procent. Tegelijk is geen generatie zo  
38 gefocust op uiterlijk, spanning, consumptie en vermaak: 50 procent van de jongeren stemt in met  
39 de stelling 'iets nieuws kunnen kopen vind ik één van de leukste dingen in mijn leven'. 51 procent  
40 voelt zich 'vooral gelukkig als ik geld kan uitgeven.' De generatie die in 1971-1985 is geboren, is  
41 minder gefascineerd door uiterlijk, maar vertoont op dit gebied wel de grootste groei.

42 X. De onderzoekers zien deze uitkomsten als "de opmars van de zelfgenoegzaamheid".  
43 Directe behoeftebevrediging van jezelf en een zekere blindheid voor de behoeften van een ander  
44 zijn volgens hen typerend voor de jongste generatie. En in mindere mate ook voor de generatie

45 voor hen: mensen die tussen 1971 en 1985 zijn geboren. Met andere woorden: de jeugd wordt  
46 met de dag asocialer.

47 XI. Hoe valt dit te verklaren? Volgens de onderzoekers is er nog nooit een generatie  
48 opgegroeid met zo veel vrijheid en zelfstandigheid. "De school biedt jongeren steeds minder  
49 structuur. En bij ouders is gezag taboe geworden", zegt Spangenberg. "Opvoeders zijn kinderen  
50 als onderhandelingspartners gaan beschouwen. Ze hechten groot belang aan wat kinderen zelf  
51 willen, ook als dat betekent dat ze thuis willen indrinken of besluiten een bijbaantje te nemen."

52 XII. De toegenomen zelfstandigheid van jongeren is volgens de auteurs het resultaat van  
53 een gestage verschuiving in het Nederlandse waardenstelsel. Dat begon bij de babyboomers. Met  
54 de toegenomen individualisering en gestegen welvaart werd de samenleving vanaf de jaren zestig  
55 narcistischer en materialistischer. Een deel van de babyboomers ruilde de waarden van hun  
56 ouders - bescheidenheid, afwachtendheid, soberheid en plichtsgevoel - in voor individualiteit en  
57 vrijheid. En die nieuwe waarden gaven de babyboomers door aan hun kroost.

58 XIII. Voor een ruime minderheid van deze kinderen pakt het zo slecht nog niet uit, die  
59 gerichtheid op het individu, het materialisme en de vrijheid die ze krijgen van opvoeders en  
60 leraren. De onderzoekers onderscheiden een groep (42 procent) van ondernemende,  
61 onafhankelijke, ambitieuze, vaak hoger opgeleide jongeren. Deze multitaskende, netwerkende,  
62 'pragmatische jongeren' kunnen zich prima redden in een samenleving die 24 uur per dag voort  
63 raast, waar de kansen voor het grijpen liggen en waar nauwelijks ankers bestaan.

### **Een groep jongeren is ondernemend en ambitieus en redt het wel zonder structuur**

64 XIV. Maar op een ander, minder geprivilegieerd deel van de jongeren heeft de  
65 heerschappij van het individu en de toegenomen vrijheid wel degelijk een verontrustend effect.  
66 Deze zogenaamde 'buitenstaanders' (van 41 procent) zijn minder zelfredzaam, hebben moeite  
67 met de complexiteit van de samenleving en roepen in een woestijn van vrijblijvendheid om  
68 richting. Niet verwonderlijk doen zich bij deze groep de meeste met jongeren geassocieerde  
69 problemen voor: schooluitval, schulden, drugsgebruik, obesitas, noem maar op. Het is ook vooral  
70 deze groep bij wie de onderzoekers een toename van gevoelens van boosheid, verveling en  
71 irritatie waarnemen.

72 XV. Spangenberg: "Ik werd echt verrast door de grote groep jongeren die behoefte heeft  
73 aan richting, houvast en iemand die de leiding neemt. En dat terwijl hun ouders graag jong willen  
74 zijn. Het signaal dat deze ouders afgeven is dat jong zijn het leukste en beste is wat er is.  
75 Kinderen vragen zich vervolgens af waarom ze volwassen moeten worden, als volwassenen het  
76 zelf niet eens willen."

77 XVI. Die behoefte aan richting loopt in lijn met een ander opvallend resultaat uit het  
78 onderzoek: steeds meer jongeren lijken de grenzeloosheid van hun bestaan af te wijzen. Zo wordt  
79 'hiërarchie in de samenleving' nu door 40 procent van de jongeren gewaardeerd. Een meerderheid  
80 is het niet, maar het standpunt is wel in opkomst. Dat lijkt erop te wijzen dat de jeugd  
81 conservatiever aan het worden is. Zo signaleren de onderzoekers ook een toegenomen  
82 waardering voor traditionelere rolpatronen tussen man en vrouw. Met de stelling 'ik vind het heel  
83 normaal dat mannen vrouwelijke eigenschappen laten zien' stemmen steeds minder jongeren in.  
84 Vaarwel metroman.

### **Een even grote groep roept in een woestijn van vrijblijvendheid om richting**

85 XVII. "Het heeft wel iets paradoxaals, die behoefte aan vrijheid én hiërarchie", zegt  
86 Lampert. "Maar zó gek zijn die behoeften nu ook weer niet: zowel de zoektocht naar leiding als  
87 de hang naar avontuur zijn kenmerkend voor het puberbrein." En hiërarchie en structuur  
88 ontbreken nu juist op scholen, zeggen de onderzoekers. "Jongeren willen ergens bij horen, ze  
89 willen graag trots zijn. Maar de school wordt steeds vrijblijvender."

90 XVIII. Hoe zou dat anders kunnen? Lampert: "De invoering van schooluniformen  
91 bijvoorbeeld kan een stap vooruit zijn. Dan ontleen je je identiteit niet aan merkkleding, maar ben  
92 je wat je presteert. We zien dat jongeren die een bijbaantje hebben bij Albert Heijn of

93 McDonald's, en daar een uniform moeten dragen, de hun opgelegde normen erg waarderen. Daar  
94 maken ze ook pas kennis met waarden als punctualiteit en teamspirit. Dat is toch een aanfluiting  
95 voor onze samenleving?"  
96 XIX. Vrijblijvendheid op scholen heeft dan ook zijn langste tijd gehad, voorspellen de  
97 auteurs. Spangenberg: "Let maar op, over een paar jaar experimenteren de eerste scholen met  
98 schooluniformen."

*'De grenzeloze generatie en de eeuwige jeugd van hun opvoeders' van Frits Spangenberg en Martijn Lampert, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 288 blz., € 19,95.*

Nrc.next, door Reinier Kist 01.12.2009

### Vragen bij: **De Grenzeloze Generatie**

1. Wat is het onderwerp van deze tekst?
2. Wat is het belangrijkste doel van deze tekst?
3. Zie je in de tekst ook een belangrijk nevendoeel? Licht je antwoord toe.
4. Welke alinea ('s) vormt/vormen de inleiding? Welk type inleiding zie je hierin?
5. Waarnaar verwijst:
  - Hierbij (alinea VI, r29)
  - Het (alinea XIV,r.69)
  - (eerste) Dat (alinea XVI, r 80)
6. In alinea IV staat: ' Wat beweegt mensen:dat is de vraag waar Motivaction in geïnteresseerd is.
  - A. Op welke onderwerpen is de jeugd van tegenwoordig vooral op gericht?
  - B. Voor welke onderwerpen heeft de tegenwoordige jeugd, volgens de onderzoekers, duidelijk minder belangstelling?
7. Waarvan is deze belangstelling volgens de onderzoekers duidelijk een uiting?
8. Welke verklaringen geven de onderzoekers voor het gedrag van de huidige jeugd?
9. Zeg in eigen woorden waardoor de jeugd volgens de auteurs steeds zelfstandiger is geworden (alinea XII.)
10. Wat bedoelt de auteur met: ' Deze zogenaamde buitenstaanders (van 41 procent) zijn minder zelfredzaam, hebben moeite met de complexiteit van de samenleving en roepen in een woestijn van vrijblijvendheid om richting. ' (r.66-68) ?
- 11.In alinea XIV staat : ' De toegenomen vrijheid heeft wel degelijk een verontrustend effect' .
  - a. Welke (negatieve) effecten noemt de schrijver hierbij?
  - b. Noem twee concrete oplossingen voor bovenbedoelde negatieve effecten in het tekstgedeelte alinea XV-XIX : één voor de thuissituatie, één voor school.
12. Welk verband drukken de tussen aanhalingstekens geplaatste woorden in de volgende zinsgedeelten uit:
  - a.'hoewel' politici, opiniemakers en journalisten ' (aan het begin van alinea VI)
  - b. ' Dan' over de afnemende belangstelling voor de maatschappij.' aan het begin van alinea VIII
  - c. ' ook als dat betekent dat ze thuis willen indrinken of besluiten een bijbaantje te nemen.'
    - welk verband drukken achtereenvolgens ' ook' en ' als' hier uit?
  - d. ' Zo' signaleren de onderzoekers ' ook' een toegenomen belangstelling voor....?
- 13.a In de ondertitel (en in alinea IV en V) wordt de jeugd van tegenwoordig ' de grenzeloze generatie ' genoemd. Leg deze term uit aan de hand van tekstgegevens.
  - b. Waarom is deze benaming niet geheel juist?

## Scholier kiest vaak te hoge opleiding

Helpt kinderen gaat na basisschool naar havo of vwo

1 *I* Steeds meer kinderen gaan vanaf de basisschool naar havo of vwo. Tien jaar geleden stroomde  
2 één op de drie leerlingen door naar deze opleidingen, nu is dat al de helft. Is de jeugd slimmer  
3 geworden?

4 *II* Nee, zegt onderwijspsycholoog dr. Henk van Dijk. Het zijn de basisscholen die steeds hogere  
5 adviezen geven en de ouders die alsmat hogere eisen stellen. Ze zetten de kinderen onder druk,  
6 met alle gevolgen van dien.

7 *III* Bijna dertig jaar adviseert Henk van Dijk over school- en beroepskeuzes. Hij heeft in die  
8 lange periode een belangrijke verschuiving gezien in de manier waarop keuzes tot stand komen.  
9 “Ouders vinden de opleiding van hun kinderen tegenwoordig belangrijker dan vroeger. Daarom  
10 oefenen ze steeds meer druk uit op school. Ze willen een zo hoog mogelijke vervolgopleiding  
11 voor hun kind. Als het advies vmbo luidt, zeggen de ouders: ‘mijn kind moet minstens havo  
12 kunnen.’ Scholen bezwijken vaak onder die druk.”

13 *IV* Voor de scholieren kan dat volgens Van Dijk rampzalige gevolgen hebben. “Het is  
14 verschrikkelijk als je niet mee kunt komen terwijl je wel je best doet. Een zekere mate van druk is  
15 helemaal niet erg. Kinderen hebben de neiging zich aan te passen aan het gemiddelde van de  
16 groep. Daarom hebben ze wel een beetje pressie nodig om beter te presteren. Maar het moet niet  
17 onnatuurlijk worden. Als ze het niveau niet aankunnen, verliezen ze alle plezier in het leren. Na  
18 een paar jaar worden ze alsnog teruggezet, maar dan lukt het op een lager niveau soms ook niet  
19 meer. Ze zijn gedemotiveerd geraakt of hebben faalangst ontwikkeld.” Doordat steeds meer  
20 kinderen te hoog grijpen op de middelbare school, is het aantal ‘afstromers’ volgens Van Dijk  
21 duidelijk toegenomen. Afstromers zijn scholieren die in de tweede of derde klas van havo of vwo  
22 alsnog terug moeten naar een lagere opleiding.

23 *V* Niet alleen ouders voeren de druk op, ook de basisscholen werken er volgens Van Dijk aan  
24 mee, zij het soms tegen wil en dank. “In groep acht van de basisschool worden de kinderen getest  
25 met de Cito-toets. Sinds de onderwijsinspectie deze toets ook gebruikt om de kwaliteit van de  
26 basisscholen te beoordelen, gaan de scores in sommige regio’s elk jaar met gemiddeld één punt  
27 omhoog. Dat gebeurt vooral in regio’s die vroeger achterop bleven. Scholen weten dat ze  
28 beoordeeld worden op de toetsresultaten. Ze laten kinderen van te voren oefenen om het niveau  
29 op te krikken. Ook zijn er scholen die gewoon geen Cito-toets afnemen van de zwakste  
30 leerlingen. Het wordt ontkend maar het gebeurt wél. ‘Jij hoeft geen toets te doen, hoor,’ wordt er  
31 dan gezegd tegen zo’n kind.

32 *VI* Van Dijk stoort zich aan het oneigenlijk gebruik van de testresultaten. “De Cito-toets is niet  
33 bedoeld om scholen te beoordelen en ook niet om kinderen te selecteren. De score is een  
34 hulpmiddel. De Cito-toets meet alleen het kennisniveau, maar intelligentie en interesse spelen ook  
35 een grote rol. Bovendien is motivatie van zowel ouders als kinderen heel belangrijk. Dat moet je  
36 allemaal meewegen om een goed advies te kunnen geven.” Van Dijk is voorstander van een  
37 dubbele toets: één keer in groep acht van de basisschool en één keer in de eerste klas van het  
38 voortgezet onderwijs. Die tweede toets is vooral bedoeld om te controleren of het kind inderdaad  
39 naar de juiste school is gegaan. “Er zijn steeds meer scholen die op deze manier werken. Als het  
40 nodig is, kunnen ze in een vroeg stadium corrigeren. Daardoor hebben ze minder afstromers in  
41 het tweede of derde jaar.”

42 VII Om brugklassers in het voortgezet onderwijs te testen gebruikt een aantal scholen al de  
43 Givo-toets. Givo staat voor ‘Groninger Intelligentietest voor het Voortgezet Onderwijs’. Van Dijk  
44 heeft deze toets zelf ontwikkeld en is er zeven jaar geleden op gepromoveerd. “Op school meet  
45 je wat een kind tot nu toe heeft geleerd, in de brugklas meet je wat een kind nog zou kunnen  
46 leren. Doordat middelbare scholieren een levensfase doormaken waarin heel veel verandert, blijft  
47 de uitkomst van de Givo-toets slechts een paar jaar geldig,” benadrukt Van Dijk. “Je zegt tegen  
48 een kind: ‘op dit moment is vmbo voor jou de beste keuze’. Kinderen worden ouder, rustiger,  
49 krijgen lol in het leren. Er zijn legio voorbeelden van kinderen die op het vmbo beginnen, maar  
50 die later alsnog havo kunnen doen.”

51 VIII Maar ook als het laatste opstapje naar een hoger niveau er niet inzit, hoeft dat volgens Van  
52 Dijk geen ramp te zijn. “Het begint met waardering voor iedereen. Alle kinderen moeten dezelfde  
53 kansen krijgen om zich te ontwikkelen, maar ze hebben nu eenmaal niet dezelfde mogelijkheden.  
54 Het vermogen om vwo te doen is een gave; dat kun je niet eisen of afdwingen. Er is niets mis  
55 met een scholier die naar het vmbo gaat, vervolgens de mts doet en uiteindelijk een mooi vak  
56 leert. Dat is juist prima, maar dan moet je wel laten merken dat daar waardering voor is.”

Bron: Dagblad van het Noorden

### Vragen en opdrachten

- 1) Het belangrijkste tekstdoel is ....
- 2) Formuleer de hoofdgedachte in max. 25 woorden.
- 3) Wat is het centrale probleem dat in de tekst wordt besproken?
- 4) Welke oorzaak voor dit probleem wordt als eerste besproken.?
- 5) Wat is het kwalijke gevolg voor de jongeren zelf hiervan. Citeer de zin waarin dit gevolg onder woorden gebracht wordt.
- 6) Door middel van welk signaal wordt de tweede oorzaak geïntroduceerd? Wat is die tweede oorzaak?
- 7) Waardoor kan die tweede oorzaak zich volgens onderwijspsycholoog Henk van Dijk voordoen?
- 8) Om welke reden vindt Van Dijk die tweede oorzaak een betreuenswaardige ontwikkeling?
- 9) In r. 35 staat het signaal *bovendien*. Van welk tekstverband is het een signaal?
- 10) Welke tekstgegevens worden d.m.v. dit signaal met elkaar in verband gebracht. Geef antwoord d.m.v. twee citaten.
- 11) Wat is volgens Van Dijk een goed middel om het in de tekst centraal staande probleem aan te pakken? Leg uit waarom dit volgens Van Dijk een goed middel is.
- 12) Welke verandering in de houding van ouders ziet Van Dijk graag? Leg uit .
- 13) Maak een goedlopende samenvatting van deze tekst. Gebruik hiervoor max. 125 woorden en doe dat in correct Nederlands. In deze samenvatting ga je in op:
  - Het centrale probleem dat de auteur naar voren brengt
  - Welke oorzaken dit probleem heeft en waarom die oorzaken ontstaan zijn
  - Tot welke gevolgen dit kan leiden voor de jeugd
  - De oplossing die geboden wordt en waarom dit een goede oplossing is